

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโพธิ์เงิน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปประเด็นตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1
2. การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. การอ่านและการอ่านสะกดคำ
4. แบบฝึกทักษะ
5. แผนการจัดการเรียนรู้และประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
6. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้
7. ความคงทนในการเรียนรู้
8. ความพึงพอใจในการเรียนรู้
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1

กรมวิชาการ (2544 ข : 1-34) จัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยจัดทำรายละเอียดไว้ ดังนี้

1. หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

- 1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระและเวลา และการจัดการเรียนรู้

1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2. จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เห็นคุณค่าของตน มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีลักษณะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

2.4 มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญหา และทักษะในการดำเนินชีวิต

2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกที่ดี

2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

2.7 เข้าใจประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงาม
ให้สังคม

3. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการจุดหมาย และมาตรฐาน
การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตร
สถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับการพัฒนาการของผู้เรียน

ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

3.2 สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้
ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน
เป็น 8 กลุ่มสาระ ดังนี้

3.2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3.2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

3.2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

3.2.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3.2.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

3.2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

3.2.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี

3.2.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนต้องเรียนรู้
โดยจัดเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการ
จัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติ

ของชาติ กลุ่มที่สองประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ และศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรม ที่เลือกด้วยตัวเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาขององค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่สนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้ มีศีลธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้อง ดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการทำงาน

3.3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงานโดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

4. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนไว้ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1000-12000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนปีละ 1200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

5. มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นการกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเนื้อหา (Context standard) ซึ่งส่วนมากจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหา การสอน และมาตรฐานการปฏิบัติ (Performance standard) กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถการปฏิบัติงาน และคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจะกำหนดความรู้ หลักการให้ความคิดระดับสูง มีทักษะกระบวนการ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ซึ่งจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เชื่อมโยงประสบการณ์เรียนรู้ในห้องเรียนสู่ชีวิตจริงและสู่สังคมภายนอก และเป็นแนวทางในการประเมินผลเพื่อพิจารณาความสำเร็จของผู้เรียน

สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) กลุ่มสาระภาษาไทย มีรายละเอียด ดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้ และความคิด ไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน

2. สามารถเข้าใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หาคำสำคัญหรือใช้แผนโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือการพัฒนาความเข้าใจ การอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหา และแสดงความรู้ความคิดคาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราว จากเรื่องที่อ่าน และกำหนดแนวทางการปฏิบัติ

3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและร้อยกรอง ได้รวดเร็วและถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขรวิธี และจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ

เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. สามารถเขียนคำได้ถูกความหมายและสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ความรู้และประสบการณ์เขียนประโยคและข้อความและเรื่องราว แสดงความคิด ความรู้สึก ความต้องการและจินตนาการ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน
2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน และใช้ทักษะการเขียนจดบันทึกความรู้ประสบการณ์และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟัง และดูอย่างวิจารณ์ญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. สามารถจับใจความสำคัญสิ่งที่ได้ฟังและได้พูด เข้าใจเนื้อเรื่อง ถ้อยคำ การใช้น้ำเสียงและกิริยาท่าทางของผู้พูด และแสดงทรรศนะเรื่องที่ฟังและดูอย่างมีวิจารณ์ญาณ
2. สามารถตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนาแสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ ใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่เรื่องและอย่างสร้างสรรค์ตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติ ของภาษา และหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. สามารถสะกดคำโดยนำเสียงและรูปของพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ ประสมเป็นคำอ่านและเขียนคำได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษา

2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ และประโยค
การเรียงลำดับคำและเรียบเรียงประโยคตามลำดับความคิดเป็นข้อความที่ชัดเจน

3. สามารถใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวัน แลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นด้วยถ้อยคำสุภาพ และรู้จักคิดไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน

4. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐาน
และภาษาถิ่น

5. สามารถเลือกใช้คำคล้องจองแต่งบทหรือกรองง่าย ๆ

6. สามารถนำปริศนาคำทาย และบทหรือการเล่นในท้องถิ่นมาใช้

ในการเรียนและเล่น

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้าง
ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่าง ภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และ
ชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้การแสวงหา
ความรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาการเรียน

2. เข้าใจความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้ภาษาได้
เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ การสื่อสาร ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการ
พัฒนาการอ่านและการเขียน เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย

3. ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนตามความเป็นจริง เหมาะแก่กาลเทศะ
และบุคคล

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี
และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. สามารถอ่านนิทาน เรื่องสั้น ๆ สำหรับเด็ก สารคดี บทความ
บทหรือกรอง และบทละครเหมาะกับวัยของเด็ก ให้ได้ความรู้ความบันเทิง ได้ข้อคิดเห็นจาก
การอ่านนำไปใช้ในชีวิตจริง

6. คุณภาพของผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความมุ่งหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว คือ ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ดังนี้

- 6.1 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เป็นอย่างดี
- 6.2 สามารถอ่าน เขียน ฟัง พูด ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6.3 มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างเป็นระบบ
- 6.4 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ

6.5 ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

6.6 สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล

6.7 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นไทย

6.8 มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง ทั้งนี้เมื่อจบแต่ละช่วงชั้นผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละช่วงชั้น

สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จะต้อง

1. อ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว
2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยค และเข้าใจ

ข้อความที่อ่าน

3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่าน คิด คาดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์และ

กำหนดแนวทางปฏิบัติ

4. เลือกอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ ทั้งความรู้และความบันเทิง พูดและเขียนแสดงความคิดเห็น ความคิด ความต้องการ และจินตนาการ

5. จดบันทึกความรู้ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน

6. จับใจความสำคัญ ตั้งคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกจากเรื่องที่ฟัง ที่ดู

7. เข้าใจภาษาไทยมีทั้งภาษามาตรฐานและภาษาถิ่น

8. ใช้คำคล้องจอง แต่งบทร้อยกรองง่าย ๆ ท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ และนำไปใช้ในการพูดและเขียน
9. นำปริศนาคำทายและบทร้อยกรองเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียน และเล่น ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียน
10. การแสวงหาความรู้ และใช้ได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์
11. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมไปใช้ในชีวิต มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด
12. มีนิสัยรักการอ่านและเขียน

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 ก : 53-66) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สาระภาษาไทยของสถานศึกษา ต้องมีการพัฒนาหลักสูตร สาระ การเรียนรู้ภาษาไทย โดยนำโครงสร้างของสถานศึกษาที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาไทย สัปดาห์ละกี่ชั่วโมงในแต่ละระดับชั้น เพื่อกำหนดเวลาของหน่วยการเรียนรู้ นอกจากนั้น จะต้องกำหนดแบบหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามวิสัยทัศน์ ทิศทาง จุดหมายของการศึกษา ของสถานศึกษา และรูปแบบของการจัดหลักสูตรจะเขียนเป็นหลักสูตรรายวิชาที่เน้นเนื้อหา สาระหรือหลักสูตรบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาไทยพื้นฐานเป็นรายวิชาที่ทุกคนต้องเรียนรู้เป็นเครื่องมือ การเรียนรู้และการวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และเพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการฟัง การดู การอ่าน และเขียน หลักสูตรภาษาไทยพื้นฐานเป็นรายวิชาที่ผู้เรียนตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องเรียนรู้เป็นรายวิชาพื้นฐานสำหรับทุกคน มีเนื้อหาสาระเชื่อมโยงและมีลำดับยากง่ายตามระดับชั้น และเป็นการฝึกทักษะและกระบวนการ เรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้สามารถมีพื้นฐานการเรียนรู้มีนิสัยรักการอ่าน การเขียนเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ อีกด้วย

1. การจัดทำสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

1.1 การจัดทำสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี จำเป็นต้องมีความ เข้าใจในเรื่องสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นซึ่งกำหนดไว้ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มาเป็นในการกำหนดสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นและรายปี และผลการเรียนรู้ตามลำดับ สำหรับการจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร

สถานศึกษาในส่วนของกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี กำหนดไว้ ดังนี้

1.2 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ มากำหนดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ระบุความรู้ความสามารถ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของผู้เรียนซึ่งจะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในแต่ละปี การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม ให้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ สภาพปัญหาและความสนใจของชุมชน

1.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีที่กำหนดไว้ในข้อ 1.1 และให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น

2. การวัดและประเมินผลในชั้นเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยทั่วไปจะดำเนินเหมือนกลุ่มสาระอื่น ๆ ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 ก : 172-173)

2.1 ประเมินและตัดสินผลการเรียนรู้เป็นรายกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชาที่เพิ่มเติม

2.2 ประเมินโดยยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของกลุ่มสาระเป็นเป้าหมาย

2.3 ประเมินด้วยวิธีที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง

2.4 ต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทุกข้อ

2.5 การผ่านเกณฑ์การประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องมีผลการประเมินผล การเรียนรู้ที่คาดหวังผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำทุกข้อ

2.6 จัดซ่อมเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินและประเมินหลังการซ่อมเสริม

3. หลักการประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย มีเป้าหมายสำคัญเพื่อนำผลการประเมินไป พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดไว้โดย นำผลการประเมิน ไปปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนนำไปแก้ไขปรับปรุง กระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำผลไปพิจารณาตัดสินสำเร็จของ

ผู้เรียน การดำเนินการวัดและประเมินผลดังกล่าว สถานศึกษาต้องดำเนินการทั้งในระดับชั้นเรียนและในระดับสถานศึกษา การที่จะดำเนินการวัดและประเมินผลภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการประเมินมีหลักการที่สำคัญ และแนวปฏิบัติ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544 ก : 173-174)

ประการแรก : การประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะเป้าหมายของการประเมินในชั้นเรียน คือ การได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนของผู้เรียน และข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการสอน

ประการที่สอง : การประเมินจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การประเมินผลในชั้นเรียนที่ดีต้องได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การวัดเพียงอย่างเดียวจะให้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากจะให้ข้อมูลของนักเรียนเพียงเวลานั้นเท่านั้น การใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งที่ได้มาด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดและสภาพจริง มีความสำคัญต่อการตัดสินใจโดยรวม

ประการที่สาม : การประเมินจะต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และยุติธรรม ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น เป็นคุณสมบัติสำคัญของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน ความเที่ยงตรงของเครื่องมือเป็นผลอันเนื่องมาจากการใช้เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัด

สำหรับแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จัดได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลผู้เรียนในระหว่างเรียนเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และค่านิยมที่พึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่าง ๆ การประเมินมีแนวทางการปฏิบัติคือ การประเมินก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความพร้อมพื้นฐาน เพื่อนำมาปรับปรุงส่งเสริมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเรียน และการประเมินระหว่างเรียน
2. การวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายปีและช่วงชั้น และนำข้อมูลไปแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียน
3. การวัดและประเมินผลระดับชาติ เป็นการประเมินการเรียนทุกคนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

จากการวัดและประเมินผลข้างต้นพอสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการศึกษา
ต้องทำตามขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรก เป็นการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ก็เพื่อหาข้อมูลนักเรียน
เป็นเบื้องต้น โดยตรวจดูพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนก่อนเรียน

ขั้นตอนที่สอง เป็นการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน ก็เพื่อตรวจสอบ
พัฒนาการความก้าวหน้าหลังจากที่เรียนไปแล้วจะสามารถนำไปแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริม
ผู้เรียน

ขั้นตอนที่สาม เป็นการวัดและประเมินผลหลังเรียน เมื่อเรียนผ่านไปแล้ว
ระยะหนึ่งก็ต้องตรวจสอบผลการเรียนเปรียบเทียบกับก่อนเรียน

ขั้นตอนสุดท้าย เป็นการประเมินผลปลายปีหรือปลายภาคเรียน อันเป็นการ
ตัดสินระดับความสำเร็จในการเรียน รวมทั้งการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบจากครูผู้สอน ทั้งนี้
ในการวัดและประเมินผลมีการกำหนดสาระสำคัญเพื่อเป็นการวัดและประเมินไว้ 4 เรื่องสำคัญ
คือ

1. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระ
2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้มีความสำคัญ
เพราะจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและเข้าใจมากน้อยเพียงใด

4. การวัดและประเมินผลทักษะการอ่าน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านภาษาเป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจ
ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษา จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนภาษาไทยเพื่อเป็น
พื้นฐานการดำเนินงาน ดังนี้

1. ทักษะภาษาทั้งการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียนมีความสำคัญ
เท่าๆ กัน จะไม่แยกฝึกทีละอย่าง จะฝึกทักษะไปพร้อมกัน
2. นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาพร้อมกับการพัฒนา
ความคิด เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษา
ประมวลคำมาก จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดด้วย

3. นักเรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด และภาษาเขียนอย่างถูกต้องด้วยการฝึกการใช้การพูด การเขียน และการอ่านสะกดคำด้วย
4. นักเรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญและให้ความเคารพ และเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ จัดกิจกรรมภูมิหลังของภาษาและการใช้ภาษาถิ่นของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนภาษาไทยอย่างมีความสุข
5. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระจะต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและแสวงหาความรู้

การอ่านและการอ่านสะกดคำ

1. การอ่าน

การอ่านมีความสำคัญมากในการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นการเรียนรู้ทางวิชาการและการรับรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของประชากร (กรมวิชาการ, 2544 ก : 1)

1.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีหลายคุณลักษณะ มีองค์ประกอบทางจิตวิทยา สภาพร่างกาย และสภาพทางสังคมรวมอยู่ด้วย มีผู้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

สมบัติ จำปาเงิน (2540 : 20) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า เป็นการทำความเข้าใจความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์

ทัศนีย์ สุภเมธี (2542 : 24) ให้ความหมายของการอ่าน คือ การแปลสัญลักษณ์ ที่เขียนหรือพิมพ์ให้มีความหมายออกมาสัญลักษณ์ในภาษาไทย คือ คำ ข้อความ ขยานินทร์ (นามแฝง) (2545 : 9) ได้ให้ความหมายของการอ่าน คือ ความสามารถในการออกเสียงตามตัวหนังสืออย่างถูกต้อง ตลอดถึงเป็นการรับรู้เรื่องราวเพื่อจะให้เกิดความจำ ความเข้าใจ และความคิด

กรมวิชาการ (2545 : 5) ให้ความหมายของการอ่าน คือ ความคิดที่สามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดี ย่อมนำไปสู่ความคิดที่ดี เพราะผู้อ่านจะได้ทราบแนวคิดต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่าน เกิดความรู้จากเรื่องที่อ่านแล้วนำมาจัดแยกแยะตีความหมายก่อนที่จะเกิดเป็นความคิดของตนเอง

ความหมายของการอ่านที่นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้ไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าการอ่าน คือ กระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิดไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ซึ่งต้องอาศัยทักษะการวิเคราะห์คำ ถอดความ ตีความ ขยายความ และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

1.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านแต่ละครั้งจะมีจุดมุ่งหมายในการอ่านที่แตกต่างกันออกไป ถ้าผู้อ่านตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งไว้จะช่วยให้อ่านมีประสิทธิภาพสูง และได้ทิศทางในการอ่านอย่างชัดเจน

มิลเลอร์ (Miller, 1979 : 15) แบ่งจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. อ่านเพื่อจับใจความคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและจับใจความสำคัญทั่วไป
4. อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแนวความคิดในเรื่องที่อ่าน

สุขุม เกลยทรัพย์ (2531 : 19-20) ได้แจกแจงจุดมุ่งหมายการอ่าน ไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้
2. อ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
3. อ่านเพื่อต้องการทราบข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง
4. อ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า
5. อ่านเพื่อความสนุกสนาน
6. อ่านเพื่อให้ก้าวหน้าในอาชีพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่าน คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายและความสนใจของผู้อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่ง ทำให้บุคคลสามารถใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และการดำเนินชีวิตประจำ ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และประภาศรี สีหอำไพ (2520 : 20) ได้กล่าวว่า การอ่านช่วยให้คนเรียนเก่ง เพราะการเรียนวิชาต่าง ๆ

จำเป็นต้องอาศัยการอ่าน ช่วยให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ โดยการนำความรู้จากเอกสารที่ได้อ่านมาปรับปรุงงานของตน การอ่านทำให้ได้รับความบันเทิงในชีวิตมากขึ้น ทำให้ผู้อ่านเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นคนที่น่าสนใจ เนื่องด้วยการอ่านหนังสือมาก ทำให้มีความคิดลึกซึ้งกว้างขวาง สามารถแสดงความรู้ ความคิดเห็นได้ดี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สรุปได้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2534 : 58)

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การฟัง
 2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
 3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด
 4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
 5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมาธิ มีสมาธินานกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่าน จิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
 6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านละเอียด อ่านข้าม หรืออ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมาก สามารถเลือกอ่านเองได้
 7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ
 8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยเมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี
- ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 161) ได้ให้ความสำคัญของการอ่านว่า
1. ช่วยให้ได้ความรู้หรือสนองในสิ่งที่อยากรู้ การอ่านจะทำให้ได้รับความรู้ ข้อมูลแจ่มแจ้งชัดเจนกว่าการฟัง
 2. ช่วยพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาปรับปรุงพัฒนาชีวิตของตนให้ดีขึ้น
 3. ช่วยปรับปรุงสถานภาพให้ดีขึ้น พัฒนาอาชีพของตนให้ก้าวหน้าจากการอ่าน

4. ช่วยให้ความเพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายอารมณ์

5. ช่วยให้ชีวิตปลอดภัยและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า เพราะถ้าประชาชน

อ่านหนังสือได้ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายได้ถูกต้องเกิดความสงบสุขในบ้านเมือง

สุธีพร ปาละดี (2531 : 20) กล่าวว่า การอ่านมีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ ในการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ดังนั้น การอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

บันลือ พดกษะวัน (2532 : 10-11) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ หากอ่านไม่ได้การเรียนการสอนย่อมพบอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง พฤติกรรมของเด็กจะเปลี่ยนไป หงอยเหงา เก็บกด หรือมีฉะนั้นจะแสดงออกต่าง ๆ ในลักษณะทดแทนปมด้อยเหล่านั้น

2. เด็กที่อ่านได้ย่อมได้รับการยอมรับ สามารถเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ดี ตรงกันข้ามการที่เด็กมีอุปสรรคในการอ่านย่อมขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจในตนเอง

3. การอ่านได้เป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ไม่ว่าโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาใดในโลกก็ไม่อาจจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ดีที่สุด การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่เด็กค้นคว้าเพิ่มเติมได้อย่างจุใจ หรือตามความจำเป็นของเด็กเหล่านั้นได้

4. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบธุรกิจ การปรับปรุงเมื่อพ้นวัยประถมศึกษาอาจเรียนรู้จากพฤติกรรมกรศึกษานอกโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง

5. การอ่านมีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองที่ดี จะรู้ข่าวสารของบ้านเมือง เพราะการเป็นพลเมืองดีจำเป็นต้องรู้ข่าวสารของบ้านเมือง

รวีวรรณ ศรีศรีรามครัน (2527 : 1) กล่าวว่า ความสำคัญของการอ่านอยู่ที่ว่า ผู้อ่านมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านไปแล้วได้มากน้อยแค่ไหน

2. สามารถจับใจความได้หรือไม่

3. สามารถที่จะเปรียบเทียบหรือแยกความแตกต่างได้ว่า ในบทความหรือสิ่งที่อ่านไปแล้วนั้น ส่วนไหนเป็นความจริง เป็นเนื้อเรื่องที่สำคัญ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน หรือความเห็นโดยทั่ว ๆ ไป

4. สามารถที่จะเข้าใจและปฏิบัติตามที่อ่านได้อย่างถูกต้องหรือไม่

บันทึก พฤกษ์วัน (2532 : 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่าน ไว้ว่า

1. การอ่านเป็น มีทักษะในการอ่านย่อมอ่านมาก มีพื้นฐานประสบการณ์กว้างขวาง สามารถที่จะฟังเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี มีวิจารณ์ญาณในการฟัง
2. การอ่านเป็น มีทักษะในการอ่านย่อมอ่านมาก สามารถที่จะพัฒนาการพูดได้ดี โดยสังเกตว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาย่อมใช้ภาษาพูดได้ใกล้เคียงกับภาษาเขียน
3. การอ่านเป็น มีทักษะในการอ่านย่อมอ่านมาก จะช่วยให้ผู้อ่านได้รูปแบบการใช้ภาษาในการเขียน สื่อความคิดความต้องการต่าง ๆ และอื่น ๆ ได้กว้างขวางและดีขึ้น
4. การอ่านเป็น ย่อมอ่านมาก ย่อมช่วยให้ผู้อ่านสามารถใช้ภาษา ไม่ว่าจะพูดหรือเขียนได้ถูกต้อง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 1) ให้ความสำคัญของการอ่านว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอ ก็จะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย

สมบัติ จำปาเงิน (2540 : 20-21) ได้แยกประเภทการอ่านออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การอ่านออกเสียง คือ การเปล่งเสียงถ้อยคำและเครื่องหมายต่าง ๆ ที่เขียน (พิมพ์) ไว้ออกมาให้ชัดถ้อยชัดคำ และให้ผู้ฟังเข้าใจเป็นสื่อความหมายที่สำคัญมากเมื่อต้องการเกี่ยวข้องกับผู้อื่น
2. การอ่านในใจ คือ การแปลตัวอักษรซึ่งใช้เขียนแทนคำพูดออกมาเป็นความคิด และนำความคิดไปใช้ประโยชน์

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน ผู้อ่านต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน จึงจะทำให้การอ่านนั้นเกิดประโยชน์ นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้

1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนอ่าน

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2528 : 1-8) กล่าวว่า หลักการอ่านนั้นเกี่ยวข้องกับกระบวนการอยู่ 2 กระบวนการ คือ การติดตามว่าผู้เขียนจะพูดว่าอะไร และคิดว่าผู้เขียนหมายถึงอะไร วิธีสอนและเทคนิคการสอนแต่ละคนอาจจะใช้เวลาแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านของแต่ละคน และพื้นฐานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย ในการหาเหตุผลของข้อความที่อ่านนั้น ผู้เชี่ยวชาญการอ่านได้ค้นคว้าไว้ตามกระบวนการคิด (Thinking process) มีหลายวิธี คือ

1. Top-level structure method เป็นวิธีที่เน้นหนักในการสอนให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ด้วยตนเองในการที่จะพิจารณาว่าความคิดหรือปัญหาของข้อความนั้นไปในแนวใด เมื่อเข้าใจโครงการเขียนหรือแผนการของผู้เขียน นักเรียนจะพบความคิดหลัก (Main idea) และรายละเอียดอื่น ๆ อีกด้วย

2. The reader selected miscues technique ให้นักเรียนอภิปรายเพื่อที่จะเดาความหมายของคำยากที่พบในข้อความที่อ่านหลังจากที่อ่านแล้ว การอภิปรายของครูจะช่วยให้เข้าใจยิ่งขึ้น และรู้ว่าตนเองมีจุดบกพร่องตรงไหน

3. The close procedure เป็นวิธีที่ให้นักเรียนอภิปรายถึงคำที่ลบบอกไป

4. The ERICA model method เน้นให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

4.1 การเตรียมสำหรับอ่าน (Preparing for reading)

4.2 การคิดในสิ่งที่อ่าน (Think through the reading)

4.3 การแยกแยะและรวบรวมความรู้ที่ได้ (Extracting and organizing information)

4.4 การแปลความหรือตีความรู้นั้น (Translating information)

วิธีสอนและเทคนิคการสอนของครูแต่ละคนอาจแตกต่างกัน ดังนั้นในการสอนอ่าน ครูผู้สอนควรศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสอนอ่านว่าควรยึดถือตามทัศนะใด หรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเด็ก และเนื้อหาลักษณะใด เพื่อให้การจัดกิจกรรมการสอนอ่านได้เหมาะสมกับธรรมชาติในการอ่านของเด็ก

1.5 การสอนอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันมากขึ้น ทักษิณี สุกเมธี (2542 : 24) ได้ให้หลักการสอนเกี่ยวกับเรื่องการอ่านไว้ ดังนี้

1. ครูควรคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียน นักเรียนมีความสามารถในการอ่านต่างกัน อาจมาจากพื้นฐานที่บ้าน สภาพการสอนอ่านในชั้นประถมศึกษา

2. ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. นักเรียนมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน บางคนชอบอ่านหนังสือทุกประเภท ทุกโอกาส แต่บางคนสนใจบางประเภท และช่วงของความสนใจก็แตกต่างกัน

4. ในการสอนอ่านครูควรคำนึงถึงการที่จะมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการอ่าน

5. ฝึกในด้านการจับหนังสือ ทำนั้ง การรู้จักเลือกหนังสืออ่าน
6. ฝึกในด้านความเร็วในการอ่านและอ่านให้ถูกวิธี
7. หลังจากได้มีการฝึกอ่านแล้ว ควรจะมีกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น ให้เขียนแสดงความคิดเห็น ให้ตอบคำถามจากเนื้อหาที่อ่าน ให้ออกมาพูดสรุปเรื่องราวที่อ่าน

2. การอ่านสะกดคำ

การอ่านสะกดคำภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา เป็นพื้นฐานที่สำคัญของผู้เรียน ผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ก็ต่อเมื่อได้พัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ควบคู่กันไป การจัดการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดทั้ง 4 ด้าน คือ การอ่าน การฟัง การพูด และการเขียน โดยเฉพาะทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญ เพื่อใช้ในการสื่อสารและการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษา ยึดหลักการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก และจะฝึกจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม การแก้ปัญหาการอ่าน การเขียนภาษาไทยหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง ในขณะนี้เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ครูผู้สอนทุกคนจะต้องร่วมมือกัน ไม่เฉพาะแต่ครูภาษาไทยเท่านั้น ต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาเพื่อให้เยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติ มีการพัฒนาหรือได้รับการแก้ไขไปตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ดังนั้น การอ่านสะกดคำจึงเป็นวิธีการสอนที่จะทำให้ นักเรียนมีความเชื่อมั่นว่าจะอ่านได้แม่นยำ เขียนได้ถูกต้อง

2.1 ความหมายของการอ่านสะกดคำ

การอ่านสะกดคำ หมายถึง การอ่านโดยนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด มาประสมเป็นคำอ่าน การอ่านสะกดคำจะต้องให้นักเรียนสังเกตรูปคำพร้อม ๆ กันกับการอ่าน และสอนอ่านสะกดคำพร้อมกับการเขียน ครูจะต้องให้อ่านสะกดคำ แล้วเขียนคำพร้อม ๆ กัน การสอนสะกดคำจะนำคำที่มีความหมายมาสอน เมื่อสะกดคำจนจำได้แล้วต่อไปจะต้องไม่ใช่วิธีการสะกดคำ เพราะการสะกดคำจะเป็นเครื่องมือการอ่านคำใหม่ จึงให้อ่านเป็นคำโดยไม่สะกดคำ มิฉะนั้นนักเรียนจะอ่านจับใจความไม่ได้ และอ่านได้ช้า (กรมวิชาการ. 2545 : 134)

2.2 วิธีการสอนอ่านสะกดคำ

การสอนอ่านสะกดคำจะเริ่มจากการเรียนรู้และจำรูปและเสียงพยัญชนะก่อน แล้วจึงเรียนรู้สระ เตี้ยว ได้แก่ อะ อา อิ อี แล้วจึงผสมคำอ่าน การอ่านสะกดคำมีหลายวิธี คือ (กรมวิชาการ. 2545 : 134)

1. การอ่านสะกดคำตามรูป เช่น พ่อ สะกดว่า พอ - ออ - พอ - ไม้เอก - พ่อ การสะกดตามรูปเป็นการสะกดคำมุ่งการอ่านและเขียน นักเรียนจะเขียนหนังสือถูกต้อง
2. การอ่านสะกดคำตามลำดับมาตราสะกด การสะกดวิธีนี้จะสะกดจากแม่ ก กา แล้วสะกดตามมาตราตัวสะกด
3. การอ่านสะกดคำตามเสียง จะออกเสียงกล้ำหรือนำก่อน การอ่านสะกดคำตามเสียง ทำให้ผู้อ่านอ่านออกเสียงชัดเจนถูกต้อง

สมบัติ มหารศ (2523 : 83) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสอนสะกดคำไว้ว่า ในการสอนสะกดคำควรเริ่มสอนตั้งแต่นักเรียนเริ่มขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพราะเด็กในช่วงนี้สามารถเรียนได้ดีแล้ว โดยเริ่มจากคำมูลพื้นฐานคำจากบทเรียนต่าง ๆ การสอนสะกดคำจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพถ้าหากผู้สอนได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ให้มีหลักการ โดยให้ยึดค่านักเรียนควรได้สะกดคำที่เขาต้องการคัดคำที่ใช้บ่อยและคำที่เขาสนใจ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการจำให้แก่ตนเองในการสะกดคำ
2. กระบวนการสะกด ก่อนที่จะสะกดนักเรียนควรจะได้มีโอกาสสะกดคำต่าง ๆ ก่อน และออกเสียง แปลความหมายได้ก่อนที่จะเขียน และต้องมีการฝึกแยกเสียงพยางค์คำ ต่อจากนั้นจึงเป็นลำดับขั้นและมองซ้ำ และให้เกิดความทรงจำได้ก่อนจึงให้สะกดกิจกรรมเหล่านี้ควรทำซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ

2.3 การวัดผลและประเมินผลการอ่านสะกดคำ

การวัดผลและประเมินผลว่านักเรียนสามารถสะกดคำได้หรือไม่ อย่างไร ครูสามารถดำเนินการได้ทั้งขณะสอนและสิ้นสุดการสอน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือ ดังนี้

1. การสังเกต ในการสังเกตนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการขณะอ่านแจกลูกสะกดคำ หรือการใช้นิ้วมือเขียนรูปตัวอักษรของคำที่อ่านในอากาศนั้น ครูควรบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในแบบสังเกตที่เตรียมไว้
2. การทดสอบในระหว่างชั่วโมงสอน ครูอาจสร้างแบบทดสอบแบบให้นักเรียนเติมสระ พยัญชนะที่ขาดหายไป หรือให้นักเรียนจำแนกคำที่ครูกำหนดในตารางแจกลูก
3. การสอบถาม ครูอาจตั้งคำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าเกี่ยวกับตำแหน่งของสระ หรือให้นักเรียนเขียนคำใหม่ที่ใช้พยัญชนะ หรือสระ หรือตัวสะกดเหมือนกับคำที่ได้เรียนไปแล้ว หรือคำที่ครูกำหนดให้

สรุปได้ว่า การอ่านสะกดคำภาษาไทยและประสมคำมีความจำเป็นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพราะถ้านักเรียนมีพื้นฐานการอ่านสะกดคำได้ดีและเขียนได้ถูกต้อง นักเรียนจะสามารถเรียนในกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้ดีไปด้วย

แบบฝึกทักษะ

1. ความหมายของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะในภาษาไทยมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น ชุดการฝึก แบบฝึกแบบฝึกทักษะ แบบฝึกหัด แบบฝึกหัดฝึกทักษะ เป็นต้น ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะไว้ ดังต่อไปนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528 : 128) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่า เป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องใช้ควบคู่ไปกับการเรียน มีลักษณะครอบคลุมกิจกรรมที่นักเรียนพึงกระทำ อาจจะแยกเป็นแต่ละหน่วยหรืออาจรวมกันเป็นเล่มก็ได้

วีระ ไทยพานิช (2529 : 1) ได้สรุปความหมายของแบบฝึกว่า เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำจริง เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายแน่นอน ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดีและนำไปใช้ในสถานการณ์เช่นเดียวกันได้

ประพนธ์ จำเจริญ (2536 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แบบฝึก หมายถึง สิ่งที่คุณสอนมอบหมายให้ผู้เรียนกระทำเพื่อฝึกฝนเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ และให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สุกิจ ศรีพรหม (2541 : 68-72) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แบบฝึก หมายถึง การนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของวิชามาใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของชุดการฝึกที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่คุณสอนมอบหมายให้นักเรียนกระทำเพื่อฝึกทักษะและทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาระหว่างเรียนและในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

2. ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาทักษะมาก เพ็ตตี (Petty, 1963 : 469-472) กล่าวไว้ ดังนี้

1. เป็นส่วนที่เพิ่มเข้ามาเพื่อจะเสริมสร้างทักษะให้มีมากขึ้นจากหนังสือและ เป็นสิ่งที่ช่วยในเรื่องอุปกรณ์การสอน เพื่อลดภาระของครู
2. เป็นส่วนที่ช่วยเสริมสร้างทักษะในเรื่องของภาษา ทำให้เด็กใช้ภาษาได้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นครูผู้สอนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถในการใช้ภาษาต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถจะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น
4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำดังนี้
 - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ แล้ว
 - 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
 - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
5. แบบฝึกที่ใช้จะเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่มนักเรียนสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทาง เพื่อทบทวนด้วยตนเองต่อไป
7. การให้นักเรียนทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นได้ทันที่
8. แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกจากที่อยู่ในหนังสือเรียน จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่
9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้แล้วเรียบร้อย จะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลา ในการที่จะต้องเตรียมแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาออกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่มากขึ้น
10. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอน ลงทุนต่ำกว่าที่พิมพ์ในกระดาษไขทุกครั้ง และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้า ของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

รัชนี้ ศรีไพรวรรณ (2517 : 189) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ว่า

1. ทำให้เด็กเข้าใจบทเรียนดีขึ้น เพราะชุดการฝึกจะเป็นเครื่องมือทบทวนความรู้ที่เด็กได้เรียน และทำให้เกิดความชำนาญ คล่องแคล่วในเนื้อหาวิชาเหล่านั้นยิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงเนื้อหา วิธีสอน และกิจกรรมในแต่ละบทเรียน ตลอดจนสามารถช่วยเด็กให้เรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถของเขาด้วย
3. ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น และสามารถประเมินผลงานของตนเองได้
4. ฝึกให้เด็กทำงานตามลำพัง โดยมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

ไว้ดังนี้

1. ช่วยเสริมสร้างและเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ความจำ แนวทางและทักษะในการแก้ปัญหาแก่นักเรียน
2. ใช้เป็นเครื่องมือประเมินการสอนของครู ทำให้ทราบข้อบกพร่องในการสอนแต่ละเรื่องแต่ละตอน และสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตรงจุด
3. ใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนของนักเรียน ทำให้ครูทราบข้อบกพร่องจุดอ่อนที่จะแก้ไขของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละเรื่อง แต่ละตอน และสามารถคิดหาแนวทางช่วยเหลือแก้ไขได้ทันทั่วถึง และช่วยให้นักเรียนทราบจุดอ่อน ข้อบกพร่องของตนเองเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขเช่นกัน
4. ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำแบบฝึก
5. ช่วยให้นักเรียน ได้ฝึกฝนทักษะได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล
6. ช่วยให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง คิดอย่างมีเหตุผล แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างมีระเบียบชัดเจนและรัดกุม
7. เป็นการประหยัดเงินและเวลา

สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะมีประโยชน์มาก นอกจากจะช่วยประหยัดแรงงานค่าใช้จ่ายและเวลาแล้ว ยังช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้บุคคลรู้จักประมวลความคิดลักษณะต่างๆ อย่างเป็นระบบ และยังช่วยให้ผู้ที่ใช้แบบฝึกประสบผลสำเร็จอีกด้วย

3. หลักในการฝึกทักษะ

ซูชาติ เชนฉลาด (2521 : 41) ได้กล่าวถึงหลักในการฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. การฝึกเป็นสิ่งที่สำคัญของการเรียน
2. การฝึกไม่ควรให้ซ้ำซากจนน่าเบื่อ ควรจะฝึกเพื่อให้เกิดทักษะหรือความชำนาญ
3. การที่กระตุ้นนักเรียนให้ฝึกด้วยแบบเดียวกันตลอดเวลา นักเรียนก็จะ

สนองตอบเป็นแบบเดียวกัน

4. การฝึกจะให้ผลดีต้องฝึกเป็นรายบุคคล
5. การที่จะฝึกให้ทำแบบฝึกหัดนั้น ควรจะฝึกเฉพาะเรื่องและให้จบในเรื่องนั้น ๆ ก่อนจึงจะฝึกเรื่องต่อไป

6. ควรจะให้ฝึกหลาย ๆ ครั้ง ในแต่ละทักษะ
7. ควรจะให้คะแนนในการทำแบบฝึกหัดแต่ละครั้ง เพื่อวัดความก้าวหน้า
8. แบบฝึกหัดควรมีมาตรฐาน และจัดให้เหมาะสม

จำเนียร ช่วงโชติ และคณะ (2521 : 61) กล่าวถึงกฎแห่งการฝึกของธอร์นไดค์

(Thorndike) ไว้ดังนี้

1. การเชื่อมโยงจะกระชับมั่นคงยิ่งขึ้นเมื่อมีการใช้ และจะอ่อนลงเมื่อไม่ได้ใช้
2. สิ่งใดที่คนทำบ่อย ๆ หรือมีการฝึกเสมอ ๆ คนย่อมกระทำการนั้นได้ดี สิ่งใดที่คนไม่ได้ทำนาน ๆ คนย่อมทำสิ่งนั้นไม่ได้เหมือนเดิม
3. ยิ่งได้กระทำซ้ำในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ยิ่งทำให้การกระทำนั้นแน่นอนสมบูรณ์ขึ้น หากว่างเว้นจากการฝึกกระทำบ่อย ๆ การกระทำนั้น ๆ จะค่อย ๆ สบเลือนไป ถ้ากระทำพฤติกรรมใด ๆ ซ้ำ ๆ อยู่เสมอ จะมีผลทำให้พฤติกรรมที่ทำนั้นถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า หลักการฝึกทักษะควรฝึกซ้ำ ๆ ใช้กิจกรรมหลาย ๆ อย่างใช้เวลาในการฝึกให้เหมาะสม ฝึกในสิ่งที่เด็กต้องการและเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จึงจะทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการฝึก

4. ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

เมื่อต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการ จำเป็นต้องอาศัยแบบฝึกที่มีคุณภาพและน่าสนใจ จึงจะบรรลุได้ตามจุดมุ่งหมาย นักการศึกษาหลายท่านจึงได้เสนอลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดีไว้ ดังนี้

คั้งนี้ สมชัย ไชยกุล (2526 : 14-15) ได้สรุปลักษณะของแบบฝึกที่ดีด้านภาษาไว้

อะไร 1. แบบฝึกควรสร้างขึ้นเพื่อฝึกสิ่งที่จะสอน มิใช่ทดสอบว่านักเรียนเรียนรู้

อย่างเดียว 2. แบบฝึกหนึ่ง ๆ ควรจะเกี่ยวกับโครงสร้างเฉพาะของสิ่งที่จะสอนเรื่อง

สนทนา การอ่าน หรือพูดคุยกัน 3. สิ่งสำคัญที่จะฝึกควรเป็นสิ่งที่นักเรียนพบเห็นอยู่แล้ว เช่น จากบท

ความยุ่งยาก 4. ข้อความที่นำมาฝึกในแต่ละแบบฝึกควรสั้น เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิด

การออกเสียงในภาษาได้ดี 5. แต่ละแบบฝึกควรฝึกออกเสียงให้มากที่สุด จะเป็นการสร้างนิสัย

6. แบบฝึกควรเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองที่พึงปรารถนาเท่านั้น

7. ในแบบฝึกที่เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา ไม่ควรใช้คำศัพท์มากนัก

แล้วจึงให้ทำแบบฝึกหัดอ่านหรือเขียน แต่ต้องฝึกอ่านออกเสียง 8. แบบฝึกควรเป็นแบบออกเสียงออกจนกว่านักเรียนจะออกเสียงได้ถูกต้อง

9. สิ่งที่ไม่ควรมองข้ามไป คือ การฝึกอ่านออกเสียงโดยใช้คำสัมผัสและ ร้อยกรอง แต่จะต้องเลือกศัพท์ เนื้อหา และ โครงสร้างที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน และในการฝึกนั้นอาจจะทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลหลาย ๆ ครั้ง

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2549 : 131-132) ได้กล่าวว่าลักษณะของแบบฝึกที่ดี ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่ให้นักเรียนเรียนมาแล้ว

2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน

3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย

4. ใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่นานเกินไป

5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถ

6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่างเสรี

7. มีคำสั่งหรือตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การเข้าใจ

8. ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่นักเรียนที่ทำแบบฝึก

9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน
12. ปลุกความสนใจหรือเร้าใจ
13. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
14. สามารถศึกษาด้วยตนเอง

จากการศึกษาลักษณะของแบบฝึกทักษะดังกล่าว สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะที่ดีควรเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก น่าสนใจ ใช้เวลาเหมาะสม มีคำชี้แจงที่เข้าใจง่าย เมื่อเด็กฝึกแล้วเกิดความสุข เพราะถ้าสิ่งใดก็ตามที่เด็กทำแล้วเกิดความสุขสนุกสนานก็จะเกิดความอยากที่จะทำ เมื่ออยากที่จะทำแล้วก็จะทำให้เป็นอย่างดี เป็นผลให้เกิดความรู้ตามมา

5. หลักในการสร้างแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนเพราะการฝึกฝนบ่อย ๆ และหลาย ๆ ครั้งย่อมทำให้เกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว มีผู้เสนอแนะวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้
 รัชณี ศรีไพวรรณ (2517 : 412-413) กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบฝึกสำหรับนักเรียนไว้ ดังนี้

1. ให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก และลำดับขั้นการเรียนรู้ ชุดการฝึกต้องอาศัยรูปภาพของใจนักเรียนและไปตามลำดับความยากง่ายเพื่อให้ นักเรียนมีกำลังใจทำ
2. มีจุดมุ่งหมายว่าจะฝึกหัดในด้านใดแล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับความมุ่งหมายที่วางไว้
3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ถ้าสามารถแบ่งนักเรียนตามความสามารถแล้วจัดชุดการฝึกเพื่อส่งเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ยิ่งดี
4. ในแบบฝึกทักษะการฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ ถ้าเด็กยังอ่านไม่ได้ ครูต้องชี้แจงด้วยคำพูดที่ใช้ภาษาง่าย ๆ ให้เด็กสามารถทำตามคำสั่งได้
5. แบบฝึกทักษะการฝึกต้องมีความถูกต้อง ครูต้องพิจารณาดูให้ถ่วงถี่อย่าให้มีข้อผิดพลาด
6. การให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะในแต่ละครั้ง ต้องให้เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของนักเรียน

7. ควรทำชุดการฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้อย่างกว้างขวาง และส่งเสริมให้เกิดความคิด

คังนี่
 วรรณาด พ่วงสุวรรณ (2518 : 34-37) ได้สรุปหลักการสร้างแบบฝึกทักษะไว้

1. ตั้งวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา
3. ชั้นต่าง ๆ ในการสร้างแบบฝึกทักษะ
 - 3.1 ศึกษาปัญหาในการสร้างแบบฝึกทักษะ
 - 3.2 ศึกษาจิตวิทยาวัยรุ่นและจิตวิทยาการเรียนการสอน
 - 3.3 ศึกษาเนื้อหาวิชา
 - 3.4 ศึกษาลักษณะของแบบฝึกทักษะ
 - 3.5 วางโครงเรื่องและกำหนดรูปแบบของแบบฝึกทักษะให้สัมพันธ์กับ

โครงเรื่อง

3.6 เลือกเนื้อหาต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุไว้ในแบบฝึกทักษะให้ครบตามที่กำหนด

พรณี ชูทัย (2522 : 39) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการสร้างแบบฝึกว่าการสร้างแบบฝึกที่ดี นอกจากจะคำนึงถึงหลักในการสร้างและหลักในการฝึกแล้ว จะต้องอาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้มาประกอบ ดังนี้

1. ความใกล้ชิด คือ ถ้าใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน จะสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน
 2. การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ทำซ้ำ ๆ กัน เพื่อช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจที่แม่นยำ
 3. กฎแห่งผล คือ การที่ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนด้วยการเฉลยคำตอบให้ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไข และเป็นการสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน
 4. การ चुงใจ คือ การจัดแบบฝึกหัดเรียงลำดับ จากแบบฝึกง่ายและสั้นไปสู่เรื่อง ที่ยากและยาวขึ้น ควรมีภาพประกอบและมีหลายรส หลายรูปแบบ
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรษ์ (2522 : 25-26) ได้กล่าวถึง การสร้างแบบฝึกทักษะว่าต้องยึดหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของชอร์นไคค์เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึกซึ่งกล่าวว่าสิ่งใด ๆ ก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำซ้ำ ๆ ย่อมจะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องสามารถทำได้ดี ในทางตรงกันข้าม สิ่งใดที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือทอดทิ้งไปนานแล้วย่อมจะทำได้ไม่ดี
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคลควรคำนึงถึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกหัดจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือ ง่าย และไม่ยากเกินไป และควรมีหลาย ๆ แบบ
3. การจูงใจผู้เรียน โดยการจัดแบบฝึกหัดจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยขจัดให้เกิดการติดตามต่อไป
4. ใช้แบบฝึกสั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

หลักการสร้างแบบฝึกทักษะที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสำคัญในการสร้างแบบฝึกทักษะ คือ ต้องกำหนดจุดประสงค์ที่จะฝึกให้แน่นอนว่าจะฝึกเรื่องอะไร แล้วจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ต้องสร้างชุดฝึกให้เหมาะสมกับวัยและระดับความสามารถของผู้เรียน และแบบฝึกทักษะควรมีหลายรูปแบบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง

แผนการจัดการเรียนรู้

1. ความนำ

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามเป้าหมายและจุดประสงค์ จำเป็นจะต้องมีการเขียนแผนการเรียนรู้ ความคาดหวังทั่วไป (เป้าหมาย) ที่เคยเขียนไว้ในตอนวางแผนการเรียนหน่วยการเรียนรู้ นั้น จะต้องเขียนใหม่ให้เฉพาะเจาะจงลงไปในเรื่องที่จะสอน แผนการเรียนรู้แต่ละแผนควรพัฒนามาจากหน่วยการเรียนรู้ เนื่องจากหน่วยการสอนตามปกติ มักจะใช้เนื้อหาเป็นส่วนนำและไม่กล่าวเฉพาะลงไปถึงประสบการณ์การเรียนรู้ที่จำเป็นในบทเรียนแต่ละวัน ดังนั้น การเขียนแผนการเรียนรู้จึงช่วยให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้มากขึ้น ครูที่พยายามจะสอนโดยไม่มีแผนการเรียนรู้ก็คล้ายกับนักบินที่ไม่มีเป้าหมายและขาดแผนที่ในการเดินทาง การเขียนแผนการเรียนรู้คล้ายกับการเขียนแผนที่ที่แสดงทิศทางไปสู่จุดประสงค์ของการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนเริ่มจะหลงทางไป แผนการเรียนรู้จะช่วยให้นักเรียนกลับมามีทิศทางที่ต้องการได้ ดังนั้น การสอนโดยขาดแผนการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก (รุจิรี ภูสาระ. 2546 : 120)

2. การวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

เป็นการจัดโปรแกรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิชาใดวิชาหนึ่งไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การวางแผนจึงต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะครูผู้สอนจะเคยมีประสบการณ์การสอนมานานหลายปีแล้วก็ตาม ประโยชน์ที่ได้รับจากการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะช่วยทำให้ครูรู้ว่าในแต่ละคาบ แต่ละสัปดาห์ ครูจะสอนวิชาอะไร เรื่องอะไร เหตุใดจึงต้องสอน จะใช้วิธีการสอนอย่างไร มีอุปกรณ์แหล่งเรียนรู้ครบถ้วนเพียงพอหรือไม่ และช่วยให้รู้ว่าจะประเมินผลนักเรียนด้วยวิธีการใด เมื่อครูได้เตรียมการล่วงหน้าจะช่วยทำให้เกิดความมั่นใจในการสอนมากขึ้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ก็จะดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น ประหยัดเวลา ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาได้ตามเป้าหมาย (รุจิรี ภูสาระ. 2546 : 158)

3. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือแนวทางการจัดประสบการณ์ มีนักการศึกษาหลายท่านอธิบายความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุรชัย ศิริมหาสาร (2547 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงเอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตรทำให้สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายคาบหรือรายชั่วโมง

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549 : 249) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการสอน คือ แผนการจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แผนการสอนเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครูหรือแนวการสอนของกรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่า จะสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนกำหนดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ พัฒนาการทางการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไว้ล่วงหน้า

โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระที่หลักสูตรและครูผู้สอนกำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดลำดับขั้นตอน รูปแบบ เทคนิค วิธีการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการ กฎเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล ที่เหมาะสม

4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ไว้ดังนี้
 รุจิร ภูสาระ (2546 : 159) กล่าวว่า ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า

1. ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์อะไรบ้าง
2. ต้องการเสริมสร้างกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์
3. ครูต้องมีบทบาทอย่างไร ตั้งแต่ครูเป็นศูนย์กลางจนถึงผู้เรียนเป็นผู้จัดทำเอง
4. การใช้สื่ออุปกรณ์อะไร จึงช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ จะรู้ได้อย่างไรว่าผู้เรียนจะเกิดคุณภาพตามที่คาดหวังไว้

บุรชัย ศิริมหาสาร (2547 : 17-18) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ต้องมีส่วนประกอบอย่างน้อย 3 ส่วน ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Objective) (จัดการเรียนรู้เพื่ออะไร)

2. การเรียนการสอนที่จะทำให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ (Learning) (จัดการเรียนรู้อย่างไร)

3. การวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้หรือไม่ (Evaluation) (จัดการเรียนรู้แล้วได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่)

สรุปได้ว่า ลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ต้องมีจุดประสงค์ที่ชัดเจน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีหลายรูปแบบและควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ว่าให้ใช้รูปแบบใด โรงเรียนไม่กำหนดรูปแบบไว้จึงเลือกรูปแบบที่ตนเห็นว่าเหมาะสม สะดวกต่อการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการเรียนรู้ ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตนเอง ซึ่งมีได้หลากหลายรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ว่าให้ใช้รูปแบบใด ถ้าโรงเรียนมิได้กำหนดรูปแบบไว้ จึงเลือกแบบที่ตนเองเห็นว่าสะดวกต่อการนำไปใช้ ซึ่งกรมวิชาการ (2545 : 53) ได้ให้แนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ทำความเข้าใจในมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งแนวความคิดขอบเขตของกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ มาเป็นกรอบในการทำแผนการจัดการเรียนรู้
2. เขียนจุดประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. เขียนคำอธิบายรายวิชา
4. เขียนโครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมด ได้แก่
 - 4.1 หัวข้อย่อย (จากคำอธิบายรายวิชาหรือจากหน่วยการเรียนรู้)
 - 4.2 จำนวนคาบแต่ละหัวข้อย่อย หรือหน่วยการเรียนรู้
 - 4.3 สาระสำคัญที่เน้นความคิดรวบยอด หลักการ ทักษะ ลักษณะนิสัย
 - 4.4 กระบวนการเรียนรู้
5. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้
 6. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
 - 6.1 สาระสำคัญ
 - 6.2 จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 6.3 สาระการเรียนรู้
 - 6.4 กระบวนการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนการสอน)
 - 6.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้
 - 6.6 การวัดผลและประเมินผล
 - 6.7 เครื่องมือวัดผลและประเมินผล
 - 6.8 เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่มีรูปแบบที่ตายตัวขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือสถานศึกษาแต่ละแห่งจะคิดค้นแปลงตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตามลักษณะส่วนใหญ่ของแผนการจัดการเรียนรู้จะคล้ายคลึงกัน

6. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุง เพื่อนำไปสอนจริงให้ได้ประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้

เผชิญ กิจระการ (2544 : 44-51) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ จะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ ซึ่งวิธีการหาประสิทธิภาพมี 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational approach) กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้ และเหตุผลในการตัดสินคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel of experts) เป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนำมาหาประสิทธิภาพต่อไป

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical approach) วิธีการนี้จะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่พิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัด หรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลขสองตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น เกณฑ์หาประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ในการคำนวณหา E_1 และ E_2 ใช้สูตร ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	ΣX	แทน	คะแนนของแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยทุกชุด รวมกัน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\Sigma x}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	ΣX	แทน	คะแนนของทดสอบหลังเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหลังเรียนครั้งนั้นได้คะแนนร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมดคือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน ถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผลการสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด 40 คน ได้คะแนนร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มจากแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยเปรียบเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนการเรียน (Pre-test)

ตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) สามารถอธิบายให้ชัดเจนได้ดังนี้ สมมติว่า นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน (Pre-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 10 แสดงว่า แตกต่างจากคะแนนเต็ม (ร้อยละ 100) เท่ากับ 90 ถ้านักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85 แสดงว่าความแตกต่างของสองครั้งนี้ (ก่อนเรียนกับหลังเรียน) เท่ากับ $85 - 10 = 75$ ดังนั้น ค่าของ (E_2) = $(75/90) \times 100 = 83.33\%$ ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_2 = 80$)

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึงนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูก มีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูก มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าสื่อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนจะนิยมตั้งเป็นตัวเลขสามหลักขณะ คือ 80/80, 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจจะตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่ายก็อาจจะตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้ คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ E_1 และ E_2 เป็นตัวเลขตัวแรกและตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 100 มากเท่าไรยิ่งถือว่า มีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 โดยวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) โดยใช้สูตรและวิธีคำนวณตามความหมายที่ 1 โดยตั้งประสิทธิภาพ E_1/E_2 ไว้ที่เกณฑ์ 80/80

ความคงทนในการเรียนรู้

ความคงทนในการเรียนรู้ (Learning retention) เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกคน มีบางคนกล่าวว่า สิ่งที่ต้องการลืมกลับจำ สิ่งที่ต้องการจำกลับลืม คำกล่าวนี้มักเกิดขึ้นเสมอกับทุกคน ถ้าคนเราจดจำได้ไปเสียทุกอย่างในชีวิตของแต่ละบุคคลก็คงจะมีทั้งความสุขและความทุกข์ไม่รู้จักจบสิ้น หมายความว่า ถ้าบางคนได้พบพบกับสิ่งที่ดีเขาก็จดจำในสิ่งนั้นได้ตลอดไปไม่มีวันลืม นึกขึ้นมาครั้งใดก็มีความสุข ในทางตรงกันข้ามถ้าเขาพบประในสิ่งที่ไม่ดี เช่น ชีวิตเกิดอุบัติเหตุ บุตรและภรรยาเสียชีวิต เขาก็จดจำสิ่งนั้นได้ตลอด นึกขึ้นมาครั้งใดก็เหมือนเรื่องเพิ่งเกิดขึ้น เพราะเขามีความคงทนในการจำ เขาก็จะมีทุกข์ตลอดเวลา แต่ในความเป็นจริงชีวิตจริงของมนุษย์ไม่ได้เป็นเช่นนั้น ทุกคนมีความคงทนในการจดจำน้อย ในเมื่อมีความคงทนในการจดจำน้อย เรื่องราวในอดีตก็ค่อยๆ เลือนจางหายไปในที่สุดและสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข แต่ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งที่ต้องการมากที่สุดก็คือความคงทนในการจดจำสิ่งที่เรียนหรือสอน ดังนั้น จึงต้องมาทำความเข้าใจกับความหมายของความคงทนในการเรียนรู้ เพื่อที่จะได้นำไปปรับใช้ในกระบวนการเรียนรู้ต่อไป

1. ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้และความจำไว้ ดังนี้
 ประสาท อิศรปรีดา (2531 : 137) ได้ให้ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้ (Retention) ว่า เป็นการคงไว้ซึ่งผลการเรียน การจำได้ โดยแสดงความสามารถในการระลึกได้ถึงสิ่งเร้าที่เคยเรียนรู้หรือเคยมีประสบการณ์ที่เคยรับรู้มาแล้ว หลังจากที่ยังระยะเวลาไว้ระยะหนึ่ง

เอนกกุล กริแสง (2522 : 30) ได้ให้ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้หรือความจำ (Remembering) ไว้ว่า หมายถึงความสามารถในการแสดงให้รู้ว่าได้เรียนรู้สิ่งใดบ้างแล้ว ความจำและการเรียนรู้มีความหมายเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ เพราะเราจะแสดงให้ผู้อื่นรู้ว่าเราได้เรียนรู้สิ่งใดบ้างก็โดยการแสดงให้เห็นว่าเราจำสิ่งเหล่านั้นได้ดีเพียงไร หากเราจำบทเรียนที่เคยเรียนผ่านมาแล้วไม่ได้เลยแม้แต่น้อยก็มีความหมายเหมือนว่า เราไม่ได้เรียนรู้สิ่งนั้นมาก่อนเลย ความจำของเราแสดงออกได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น

1. การระลึกได้ (Recall) หมายถึง การนึกถึงสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน หรือนึกถึงสิ่งที่เคยเรียนรู้อีกครั้ง หรือนึกถึงสิ่งที่เคยประสบมาก่อน เป็นต้นว่า ในการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อเรียนรู้ได้แล้วก็พักไประยะหนึ่งกลับมานึกดูว่าสิ่งที่เรียนรู้นั้นมีอะไรบ้าง
2. การจำได้ (Recognition) หมายถึง การแสดงว่าได้เคยรู้จักหรือคุ้นเคยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาก่อนหรือไม่ ซึ่งเราจะแสดงให้เห็นได้ก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นปรากฏอยู่ต่อหน้าเราอีกครั้ง แต่ในเรื่องของการจำได้นี้ บางครั้งเราก็จำผิดพลาดได้เหมือนกัน เช่น จำคนผิด การจำรูปภาพว่าเป็นสถานที่ที่เราเคยผ่านมาก่อน เป็นต้น
3. การเรียนใหม่ (Relearning) หมายถึง การที่เราสามารถเรียนรู้สิ่งที่เราเคยเรียนมาก่อนได้รวดเร็วขึ้นกว่าเดิม เป็นต้นว่า หากเราจำบทอาขยานได้แล้ว ต่อมาเราต้องบทอาขยานนั้นใหม่อีก ระยะเวลาที่เราต้องบทอาขยานนั้นจะลดลงกว่าที่ใช้คราวแรกมากที่สุดทีเดียว ลักษณะเช่นนี้ก็แสดงถึงความจำเหมือนกัน

สุรางค์ ใ้วตระกูล (2548 : 250) กล่าวถึง ความหมายของการจำคือ ความสามารถที่เก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้ได้เป็นเวลานานและสามารถค้นคว้ามาใช้ได้ หรือระลึกได้ จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง การคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และความสามารถที่จะระลึกได้เมื่อเวลาได้ผ่านไประยะหนึ่ง โดยการทดสอบหรือประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสามารถในการจำ และมีความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่เคยเรียนมาแล้วอยู่ในระดับมากน้อยเพียงไร

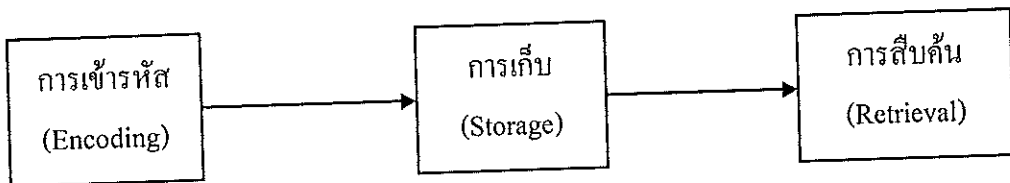
2. ชนิดของความจำ

ประสาท อิศรปริดา (2531 : 230-231) ได้แบ่งความจำออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. การจำแบบปะติดปะต่อ (Redintegrative) เป็นการจำที่เกิดจากการมีสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งมาเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนทำให้สามารถนึกถึงเรื่องในอดีต หรือปะติดปะต่อเรื่องราวที่ผ่านมาได้
2. การจำแบบระลึกได้ (Recall) เป็นการจำที่เกิดขึ้นโดยความตั้งใจของผู้เรียน ไม่ได้มีเครื่องคลึงหรือกระตุ้นเตือน ส่วนมากการจำแนกนี้เป็นการระลึกได้ที่เกี่ยวกับภาษา หรือถ้อยคำที่มีความหมายต่าง ๆ ตลอดจนข้อความและความคิดที่ได้เรียนรู้มา การระลึกได้นี้จะระลึกได้มากหรือน้อยมักจะขึ้นอยู่กับสิ่งนั้นมี ความหมาย (Meaningfulness) หรือมีความสัมพันธ์ (Association) กับผู้เรียนเพียงใด
3. การจำแบบรู้สึกรู้สีก (Recognition) เป็นการจำที่เกิดขึ้นจากการที่ได้พบเห็นมาก่อน แล้วมาเจอสิ่งนั้นใหม่อีกครั้งหนึ่งก็สามารถจำได้ ส่วนใหญ่การจำแบบนี้จะเกี่ยวกับสถานที่ บุคคล สิ่งของ หรือกลิ่น
4. การจำโดยการทบทวน (Relearning) เป็นการจำโดยการท่องหลาย ๆ ครั้ง ในระยะแรกจนจำได้ แล้วต่อมาระยะหนึ่งเกิดการลืมก็ให้ท่องสิ่งนั้นซ้ำอีก การจำได้จากการท่องในครั้งหลังเป็นลักษณะของการจำประเภทนี้

3. กระบวนการพื้นฐานของความจำ (Basic memory processes)

ศุรางค์ ไข้วตระกูล (2548 : 250) กล่าวว่า นักจิตวิทยาพุทธิปัญญานิยมที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ อินฟอร์เมชัน โพรเซสซิง (Information processing) ได้แบ่งความจำออกเป็น ความจำระยะสั้น (Short term memory หรือ STM) และความจำระยะยาว และได้อธิบายกระบวนการพื้นฐานของความจำ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กระบวนการพื้นฐานของความจำ

จากแผนภูมิที่ 1 จะเห็นว่า ก่อนที่จะจำได้และค้นคืนมาใช้ได้จะต้องเริ่มด้วยการเข้ารหัสสิ่งที่เรียนรู้หรือประสบการณ์การเข้ารหัสอาจจะได้จากสิ่งเร้าที่ได้จากการได้ยินและได้เห็น การเข้าใจความหมายและระเบียบแบบแผน กระบวนการขั้นที่ 2 คือ การเก็บไว้ในความจำระยะยาว และขั้นสุดท้าย คือ กระบวนการที่ค้นคือข้อมูลที่เก็บไว้ในความทรงจำระยะยาวมาใช้ ความจำบางอย่างค้นคืนได้เร็ว เช่น เลขหมายโทรศัพท์ แต่บางอย่างต้องใช้ความพยายามที่จะรำลึก บางครั้งต้องใช้เครื่องชี้แนะ

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการจำ

ปัจจัยที่มีผลต่อการจำของมนุษย์นั้นมีหลายประการ ประสาท อิศรปริดา (2531 : 232-235) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจำของมนุษย์ ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

1. ความหมาย เนื้อหาที่นักเรียนเข้าใจและมีความหมายต่อนักเรียน นักเรียนจะจำได้ดีกว่าสาระการเรียนรู้ไม่มีความหมาย ความหมายนั้นย่อมประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ เช่น หลักการ กฎเกณฑ์ และการสรุปความเหมือน (Generalization) ซึ่งนักเรียนมองเห็นช่องทางที่จะใช้ประโยชน์ได้ ข้อเท็จจริงที่โดดเด่นต่าง ๆ ซึ่งไม่มีความหมายนั้นย่อมเหมือน ๆ กับพยางค์ที่ไร้ความหมายทั้งหลาย ซึ่งต่างก็จะมีโอกาสที่จะลืมง่าย การเรียนที่มีความหมายนั้นเป็นการเลือกสาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง เป็นความรู้ซึ่งจะสรุปเป็นหลักการได้ นักเรียนต้องเห็นช่องทางในการนำความรู้นั้น ไปประยุกต์ได้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ

2. การทบทวน ตามทฤษฎีของการลืมทฤษฎีหนึ่งถือว่า การลืมนั้นเกิดจากการไม่ได้ใช้ (Theory of Disuse) ดังนั้นการได้ทบทวน ได้อ่าน ได้ท่องอยู่เสมอ ย่อมทำให้ความจำดีขึ้น หรือเหมือนเป็นการย้ำให้ความจำนั้นคงถาวรขึ้น การทบทวนถ้าหากรู้จักปฏิบัติและคิดให้ขยายกว้างออกไปก็จะบังเกิดผลดียิ่งขึ้น

3. ผลจากการเรียนรู้อื่นสอดแทรก นักจิตวิทยาถือว่า ความจำจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้อื่น ๆ ที่แทรกขึ้นมา ซึ่งการเรียนรู้อื่นที่แทรกขึ้นมาอาจจะเป็นการเรียนรู้เก่าหรือความรู้ใหม่ก็ได้ ถ้าสิ่งที่เรียนรู้เก่าไปขัดขวางสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ ทำให้การจดจำความรู้ใหม่ยากขึ้น เราเรียกกรณีเช่นนี้ว่า Probation inhibition ในทางตรงข้ามถ้าสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ไปขัดขวางทำให้การจำสิ่งที่เรียนรู้มาก่อน (หรือความรู้เก่า) เลอะเลือนหรือลดน้อยลง เราเรียกว่า Retroaction inhibition ด้วยเหตุนี้ครูจึงควรระวังเรื่องนี้ให้มาก

4. ความสัมพันธ์ของสาระการเรียนรู้ เราจะจำง่ายขึ้นถ้าเราเกิดความเข้าใจ เกิดความหยั่งเห็น (Insight) มองเห็นความสัมพันธ์ของสาระการเรียนรู้ที่จะท่อง ดังนั้น ก่อนที่

จะให้เด็กท่องเรื่องอะไรจะต้องให้เด็กทราบส่วนกว้าง ๆ ให้เข้าใจก่อนว่ามีรายละเอียดอย่างไรสัมพันธ์กันอย่างไร แล้วลงมือท่องโดยยึดความสัมพันธ์เป็นหลักสภาพที่ช่วยให้เกิดความคงทนในการจำ

5. การปลูกฝังหรือการส่งเสริมความจำ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสถานการณ์นั้น ๆ และทำให้เกิดการเรียนรู้ นำความรู้นั้นไปเก็บไว้ในส่วนของความจำ และเมื่อพบกับสถานการณ์นั้น ๆ อีกครั้งหนึ่ง จึงยังสามารถระลึกถึงเรื่องราวเหล่านั้นได้ (Gagne', 1974 : 70-71)

สุชา จันทน์เอม (2539 : 182) ได้เสนอหลักวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความจำในสิ่งที่เรียนได้ดี ประกอบไปด้วยหลักการดังต่อไปนี้

1. พยายามทำให้สิ่งที่เรียนมีความหมายต่อผู้เรียน เพราะเราจะลืมสิ่งที่มีความหมายและมีความสำคัญต่อเราได้ยาก
 2. เรียนให้เกิดขั้นที่จำได้หมด เมื่อมาถึงสิ่งนี้ในเวลาต่อไป จะยังจำได้มาก ยกตัวอย่างเช่น เรายังจำสูตรคูณ และบทอาขยานหลาย ๆ บทที่เคยท่องจนจำได้ขึ้นใจมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา หรือชั้นมัธยมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะหลังจากที่จำได้แล้ว เรายังต้องท่องสูตรคูณและบทอาขยานเหล่านั้นซ้ำ ๆ ซาก ๆ อยู่อีกหลายครั้ง
 3. แยกแยะสิ่งที่เรียนเพื่อให้เห็นว่าแต่ละตอนมีความหมายอย่างไร การเรียนไปโดยที่ไม่ได้คิดพิจารณาหาเหตุผลของแต่ละตอนจะทำให้ลืมได้ง่าย เช่น การเรียนคณิตศาสตร์ ถ้าผู้เรียนแยกแยะจนเกิดความเข้าใจ ว่าแต่ละตอนมีที่มาอย่างไร เมื่อต้องมาทำอีกในตอนหลัง จะทำได้ ส่วนผู้ที่เรียนโดยไม่คิดหาเหตุผลตามไปด้วย เมื่อเรียนผ่านไปแล้วก็ลืม
 4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนไม่ได้เพียงแต่รับฟังเฉย ๆ แต่คิดตามไปด้วย การสอนเป็นกิจกรรมที่เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เมื่อนักเรียนเรียนรู้โดยการปฏิบัติด้วยความเข้าใจย่อมมีความคงทนในการจำดีขึ้น
 5. เมื่อเรียนบทเรียนใหม่ หรืออ่านหนังสือจบไปตอนหนึ่งแล้ว พักเสียครูหนึ่งแล้วจึงเริ่มเรียนตอนต่อไป เพื่อทำให้ความคิดไม่ปะปนกัน
 6. หมั่นทบทวนสิ่งที่เรียนแล้วบ่อย ๆ จะทำให้จำได้แม่นยำยิ่งขึ้น
- ชวนพิศ ทองทวี (2533 : 191) ยังได้เสนอแนะหลักการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความจำ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไว้ ดังนี้

1. ครูควรแนะนำให้นักเรียนทบทวนทันทีหลังจากที่เรียนจบ เพราะจะจำได้ดีกว่าทิ้งช่วงไว้นานจึงกลับมาทบทวน
2. ในการจัดตารางสอนหรือตารางสอบ ครูไม่ควรจัดให้วิชาที่ต้องใช้สมองมาก ๆ ต่อเนื่องกัน เพราะจะทำให้ประสิทธิภาพของการจำได้ลดลง
3. ในการสอนครูควรให้หลักใหญ่ ๆ เพราะรายละเอียดปลีกย่อยนั้นมีโอกาสบิดเบือนไปจากความจริงได้มาก
4. พยายามให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงให้มากที่สุด เพราะการถ่ายทอดกันมาหลายทอดทำให้การจำบิดเบือนไปได้
5. ครูควรสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้น่ารื่นรมย์ จะช่วยให้นักเรียนจำบทเรียนได้ดีกว่าบรรยากาศที่ขมขื่น
6. ครูควรชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียน เพราะคนเราจะจำได้ดีถ้าเห็นความจำเป็นของสิ่งที่เรียน และเป็นความต้องการของผู้เรียน
7. ครูควรสรุปสิ่งที่เรียนให้เป็นข้อ ๆ และทำให้มีความเกี่ยวเนื่องเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน ให้มีความสัมพันธ์คล้องจองกันหรือทำให้เกิดมีความหมาย จะช่วยให้นักเรียนจำได้ง่ายขึ้น
8. ครูควรสอนให้นักเรียนเข้าใจแล้วจึงให้จำ จะจำได้ดีกว่าการท่องแบบนกแก้วนกขุนทอง
9. ครูควรสอนให้เด็กได้ลงมือกระทำหรือปฏิบัติ จะทำให้จำได้ดีกว่าการจำ แต่เพียงหลักการภาคทฤษฎีแต่ขาดการปฏิบัติ
10. ครูควรเพิ่มเวลาสอนหรือสอนซ่อมเสริมสำหรับคนเรียนช้า เพราะคนเรามีความแตกต่างกันในเรื่องความจำและครูควรแนะวิธีเรียนที่ดีให้แก่คนที่ความจำไม่ดี
11. จัดให้มีเวลาหยุดพักผ่อนคลายไปกับการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่กระ

การฝึกหัดช่วงยาวเกินไปจะไม่ได้ผล

นอกจากนี้ เอนกกุล กริแสง (2522 : 98-109) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการช่วยให้เกิดความคงทนในการจำไว้ ดังนี้

1. จัดบทเรียนให้มีความหมาย (Meaningfulness)
 - 1.1 การสร้างสื่อสัมพันธ์ (Mediation)
 - 1.2 การจัดเป็นระบบไว้ล่วงหน้า (Advance organization)
 - 1.3 การจัดลำดับ (Hierarchical structure)
 - 1.4 การจัดเข้าหมวดหมู่ (Organization)

2. การจัดสถานการณ์ช่วยการเรียนรู้ (Mathemagnie) ทำได้ดังนี้
 - 2.1 การนึกถึงสิ่งที่เรียนในขณะที่ฝึกฝนอยู่ (Recall during practice)
 - 2.2 การเรียนเพิ่ม (Over learning)
 - 2.3 การบทวนบทเรียน (Periodic reviews)
 - 2.4 การจำอย่างมีหลักเกณฑ์ (Logical memory)
 - 2.5 การท่องจำ (Recitation)
 - 2.6 การใช้จินตนาการ (Imagine)

การทำให้ผู้เรียนเกิดความจำระยะยาวได้ดี โดยการจัดบทเรียนให้มีความหมายนั้น เป็นการจัดบทเรียนให้เป็นระเบียบเป็นหมวดหมู่ พยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อให้ นักเรียนจำบทเรียนได้ง่ายเข้าและนานขึ้น เช่น การให้คำที่สัมพันธ์กัน ส่วนการจัดสถานการณ์ช่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และคงไว้ซึ่งประสบการณ์หรือความรู้ในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นความคงทนในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ที่จำได้ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การวัดความคงทนของการจำและการลืม

ชม ภูมิภาค (2535 : 95) กล่าวว่า การจะวัดดูว่าเมื่อเรียนไปแล้วหยุดไประยะหนึ่ง โดยไม่มีการปฏิบัติอะไรนั้นจะมีความคงทนมากน้อยเพียงใด มีวิธีการวัดอยู่ 3 อย่าง คือ

1. วิธีแห่งการระลึกได้ วิธีนี้เป็นการเปรียบเทียบผล ระหว่างการทดสอบติดตามหลังเรียนเสร็จทันที กับการเว้นระยะพักไปแล้วทดสอบแล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกันว่า เหลือกี่เปอร์เซ็นต์

2. วิธีแห่งความรู้จัก ใช้วิธีการให้เลือกเอาสิ่งที่เคยเรียนมา ออกจากสิ่งที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก ๆ

3. การเรียนใหม่ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิธีการประหยัดเวลา คือ การเปรียบเทียบการเรียนอันเดิมกับการเรียนอันใหม่ว่า ถ้าเรียนให้ได้ระดับเดิมจะใช้เวลาเท่าใด เช่น สมมุติว่า ในตอนแรกจะให้สมบูรณ์ต้องใช้ความพยายาม 40 ครั้ง ในตอนหลังใช้เวลาเพียง 10 ครั้ง นั่นคือประหยัดเวลาไป 30 ครั้ง ซึ่งแสดงว่าความคงทนของการเรียน 75%

7. ระยะเวลาที่ใช้วัดความคงทนในการเรียนรู้

ชวาล แพรัตกุล (2529 : 1) กล่าวว่า ในการสอบซ้ำโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันไปตลอดกับบุคคลกลุ่มเดียวกัน เวลาในการทดสอบครั้งแรกกับครั้งที่สอง ควรเว้น

ห่างกันประมาณ 2-4 สัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคาดเคลื่อนต่าง ๆ น้อยลง และจะทำให้เกิดความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการสอบซ้ำ

การศึกษาความคงทนในการเรียนรู้จากนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน จะเห็นได้ว่าความคงทนในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญและควรจะถูกฝังในตัวของผู้เรียน เพราะจะทำให้การจดจำต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล สามารถกระทำได้โดยให้เนื้อหาที่มีความหมายต่อผู้เรียน มีการทบทวนบทเรียนอยู่เสมอจะเป็นการเก็บรวบรวมประสบการณ์จากการเรียนรู้หรือความสามารถที่จะระลึกได้ จึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็ก เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง

ความพึงพอใจในการเรียนรู้

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ในการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ มีความจำเป็นต้องศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนต้องเรียนด้วยตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กับแบบฝึกทักษะ เพื่อนำผลของการศึกษาความพึงพอใจมาปรับปรุงบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น และมีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

แอปเปิลไวท์ (Applewhite, 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานด้วย

กู๊ด (Good, 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงสภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความพึงพอใจที่มีผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

กิติมา ปรีดีดิลก (2529 : 321) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่ชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงานและ ผู้ปฏิบัติงานนั้นได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้

ถวิล ธาราโกชน และศรัณย์ คำริสุข (2541 : 140) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นอารมณ์ของความรู้สึกที่มีความสุข ร่าเริงอย่างมาก เป็นความสำเร็จหรือความสุขสดชื่นที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับผลการตอบสนองตามที่ต้องการ ไม่ว่าจะมีความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมและเป็นพฤติกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกรัก ชอบ พอใจ เต็มใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจนประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมาย

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งที่บุคคลได้รับประสบการณ์และแสดงออก หรือมีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะที่แตกต่างกันไป ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษาในสาขาต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานไว้ ดังนี้

เฮอริเบอร์ก (Herzberg, 1959 : 113-115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The motivation hygiene theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการทำงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960 : 33-58) ได้ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์ และได้อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ

1. คนประเภทเอกซ์ (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 1.1 มีสัญชาตญาณที่หลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
 - 1.2 มีความรับผิดชอบน้อย
 - 1.3 ชอบให้สั่งการ
 - 1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์การ
 - 1.5 มีความปรารถนาให้ตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและ

ความปลอดภัย

2. คนประเภทชาย (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่นหรือ
การพักผ่อน

2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน

2.3 มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น

2.4 สั่งการตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้

2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์การพัฒนา

วิธีการทำงาน

2.6 บรรณาด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 69-80) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อมีความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทั้งหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้” ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความมั่นคงในชีวิต ทั้งที่เป็นอยู่ปัจจุบันและอนาคต ความก้าวหน้า อบอุ่นใจ

4. ความต้องการทางสังคม (Social needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

5. ความต้องการมีฐานะ (Esteem needs) มีความอยากเด่นในสังคม มีชื่อเสียง อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระเสรีภาพ

6. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิตซึ่งเป็นไปได้ยาก

สกอตต์ (Scott, 1970 : 124) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่ทำให้เกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงานจะต้องมีลักษณะดังนี้

- 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงาน โดยตรง
- 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนในการเลือกความสนใจและมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรมได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

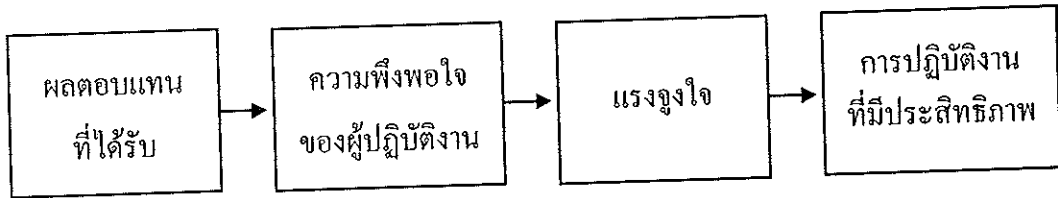
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2540 : 141-144) ได้กล่าวถึงการแบ่งความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ (David McClelland) ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำการใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศมาตรฐาน เป็นแรงจูงใจที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ
2. ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for affiliation) เป็นความปรารถนาที่สร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ (Needs for power) เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่น มีอิทธิพลต่อผู้อื่นและต้องการควบคุมผู้อื่น

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ (สมยศ นาวิการ, 2545 : 119)

1. ความพึงพอใจในการนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

ที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง ทักษะตามแนวคิดดังกล่าวสามารถแสดงด้วยภาพ
ผังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ความพึงพอใจนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปแบบของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายในเป็นผลด้านความรู้สึกรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือแม้แต่การให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

3. การวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นความรู้สึกรวมของมนุษย์ตามทฤษฎีสององค์ประกอบของเฮิร์ชเบิร์ก คือ ความต้องการการได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย และปรารถนาความสุขทางใจ ทั้งสองอย่างนี้ถ้าได้รับการตอบสนองในขอบเขตที่บุคคลต้องการก็จะทำให้ผู้ได้รับการตอบสนองเกิดความพึงพอใจ ในเรื่องนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2525 : 141-142) กล่าวว่า

1. ความพึงพอใจโดยทั่วไป เป็นการศึกษาถึงความรู้สึกชอบพอของบุคคลที่มีบทบาทของงาน เป็นการวัดโดยส่วนรวมถึงระดับที่บุคคลมีความพึงพอใจและมีความสุขกับงาน

2. ความพึงพอใจงานเฉพาะด้าน เป็นการศึกษาถึงความรู้สึกชอบพอ และความพอใจของบุคคลที่มีต่องานเฉพาะด้าน เช่น รายได้ ความมั่นคง มิตรสัมพันธ์ ผู้บังคับบัญชา และความก้าวหน้า

โยชิน ศันสนยุทธ (2530 : 66-71) ได้กล่าวถึงเครื่องมือวัดความพึงพอใจ สรุปได้ว่า การจะค้นหาได้ว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ วิธีที่ง่ายที่สุดก็คือการถาม ซึ่งการศึกษาในระยะหลัง ๆ ที่ต้องมีผู้บอกข้อมูลจำนวนมาก ๆ มักใช้แบบสอบถาม ที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยชุดของคำถาม และมีตัวเลือก 5 ตัว สำหรับเลือกตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และคะแนนความพึงพอใจนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่าบุคคลมีความพึงพอใจด้านใดสูง และด้านใดต่ำ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งการต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร ก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้แบบสอบถามที่มีข้อความหลายข้อ เพื่อจะได้ครอบคลุมลักษณะต่าง ๆ ของงานทุก ๆ ด้านขององค์กร และนอกจากการใช้แบบสอบถามแล้วอาจใช้วิธีการเขียนตอบอย่างเสรีได้เช่นกัน

ถวิล ชาราโรจน์ (2536 : 77-86) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจไว้ว่า ในการวัดความรู้สึก หรือการวัดทัศนคตินั้นจะวัดออกมาในลักษณะของทิศทาง (Direction) ซึ่งมีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวก หรือ ทางลบ ทางบวก หมายถึง การประเมินค่าความรู้สึกไปในทาง

ที่ดี ชอบหรือพอใจ ส่วนทางลบ จะเป็นการประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่มีดี ไม่ชอบหรือไม่พอใจ และการวัดในลักษณะปริมาณ (Magnitude) ซึ่งเป็นความเข้มข้น ความรุนแรง หรือระดับทัศนคติไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์นั่นเอง ซึ่งวิธีการวัดมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการสังเกต เป็นวิธีการใช้ตรวจสอบบุคคลอื่น โดยการเฝ้ามอง และจดบันทึกอย่างมีแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน แต่ก็เหมาะสมกับการศึกษาเป็นรายกรณีเท่านั้น

2. วิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุยกับบุคคลนั้น ๆ โดยมีการเตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3. วิธีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) วิธีการนี้จะเป็นการใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามไว้อย่างเรียบร้อย เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนตอบมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด ในการวัดทัศนคติ รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตราวัดทัศนคติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (Likert Scales) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วมีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ทัศนะต่าง ๆ ของนักการศึกษา สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจเป็นการตรวจสอบทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือวัดได้หลายแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เนาวรัตน์ ชื่นมณี (2540 : 61-72) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยการสะกดคำยาก เรื่อง เป็ดหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยการสะกดคำยากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะภาษาไทยที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 85.96/81.00 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผกาวดี ปัญญาวรณศิริ (2541 : 57-80) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างแบบฝึก การอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ร ล และพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว เพื่อให้เสริมการสอน นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าบองมิตรภาพที่ 90 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 42 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึก การอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ร ล และพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงเพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่ไม่ใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐพงศ์ สวางค์ด้อย (2542 : 76-91) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะ ที่มีประสิทธิภาพ เรื่อง การสะกดคำยากรวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาแบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพ เรื่อง การสะกดคำยากรวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และเปรียบเทียบคะแนนความสามารถ ความคงทนในการเรียนรู้ และเจตคติต่อแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากร ระหว่างการใช้แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และแบบฝึกทักษะตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการสะกดคำยากรวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากรตามคู่มือครู หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนความสามารถในการสะกดคำยากร โดยการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สูงกว่าการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากรตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนความสามารถในการสะกดคำยากรของแต่ละคนภายในกลุ่มระหว่างการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่าการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากรตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีเจตคติต่อแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มากกว่าการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากรตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรศักดิ์ ศรีตระกูล (2542 : 72-86) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้แบบฝึก เสริมทักษะการอ่านและเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุวรรณาวาส และโรงเรียนบ้านวังหมื่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะ การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 20 แบบฝึก ใช้เวลาในการฝึก 20 คาบ สามารถพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เดือนใจ คุณมาศ (2542 : 65-84) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสือเรียน ภาษาไทย เรื่อง ชีวิตของพลาน้อย และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 สำหรับการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อ พัฒนาหนังสือเรียนและแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ระหว่างกลุ่มที่ใช้สื่อที่พัฒนาขึ้น กับกลุ่มที่ใช้สื่อปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ แบ่งออกเป็น กลุ่มควบคุมจำนวน 20 คน และกลุ่มทดลองจำนวน 22 คน ผลการวิจัยพบว่า หนังสือเรียน มีประสิทธิภาพ 82.18/82.13 แบบฝึกเสริมทักษะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.00/82.13 และ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐวัฒน์ ทองเกลียว (2545 : 67-98) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างหนังสือ และแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เรื่อง เท่ขวงาน แห่งเทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสร้าง หนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เรื่อง เท่ขวงานแห่งเทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโพหนอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า หนังสือและแบบฝึกทักษะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.86/84.80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5928 แสดงว่า สื่อการสอนที่สร้างขึ้นเหมาะสำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภาษาไทย เพราะเป็นสื่อที่มีคุณภาพ

มะลิวัลย์ พบลาก (2549 : 92-93) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนกลุ่มคำที่มี ปัญหาในชุมชนบ้านนาเคื่อ ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาแผน การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียน กลุ่มคำที่มีปัญหาในชุมชนบ้านนาเคื่อ ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ 80/80 และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.60/91.75 สูงกว่า 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.86 และผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ถูกต้องเพิ่มขึ้น

อัมพวรรณ โคนโตสี (2550 : 81-115) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาและหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หาค่าดัชนีประสิทธิผลแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน และศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 34 คน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.13/88.97 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7349 ซึ่งหมายความว่าแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำชุดนี้มีความเป็นไปได้ที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น ร้อยละ 73.49 ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำชุด คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับมาก และนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ มีความคงทนในการเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่านักเรียนมีความสามารถในการจดจำเนื้อหาที่เรียนมาแล้วได้คงทน

งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เซีย (Garcia. 1998 : 3459-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเขียน และสะกดคำจากรูปแบบการสอนสะกดคำ 2 แบบ คือ การสอนสะกดคำแบบให้นักเรียนฝึกเอง กับการสอนสะกดคำตามหนังสือโดยครู แต่ละกลุ่มจะสอนอ่าน โดยใช้โปรแกรมการสอนอ่านเหมือนกัน และการสอนเขียนทุกวันตามเวลาที่กำหนดไว้ การทดสอบใช้การสอบก่อนและหลังเรียน ผลการศึกษาพบว่า การสอนสะกดคำแบบให้นักเรียนฝึกเอง มีผลดีกว่าการสอนสะกดคำตามตำรา ในด้านการอ่านคำศัพท์และการวิเคราะห์คำศัพท์ นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันในเรื่องจำนวนคำศัพท์ที่ใช้ในระดับที่สูงกว่าประถมหนึ่ง

ความยาวของประโยคและจำนวนหน่วยคำ นอกจากนี้นักเรียนสะกดคำโดยนักเรียนคิดเอง มีการอ่านทบทวน การเขียนวิเคราะห์คำที่ใช้ ตลอดจนมีการช่วยเหลือหรือซักถามเพื่อน เพื่อช่วยในการสะกดคำบ่อยครั้งมากกว่านักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง และนักเรียนที่เรียนสะกดคำจากตำราใช้พจนานุกรมบ่อยครั้งมากกว่านักเรียนอีกกลุ่ม

บูชาร์ด (Bouchard, 2002 : 541-A) ได้ศึกษาการศึกษาเพื่อให้ทราบความรู้เรื่องคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาทั้ง ๆ ที่มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งระหว่างการอ่านกับการสะกดคำ แต่การปฏิบัติงานการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนมักจะพบว่ายังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านความถูกต้องและความผิดพลาดของคำ จึงได้ศึกษาการสะกดคำตามความรู้เรื่องคำเชิงพัฒนาใน 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า การปฏิบัติงานการอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติงานการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่ามีผลของงานอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน เมื่อวิเคราะห์เชิงคุณภาพในความคิดพลาดด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนต่อไปอีก พบว่า ความคิดพลาดเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักษวิธีที่เหมือน ๆ กันในทุกผลงาน ในที่สุดเมื่อศึกษาการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การให้คะแนนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติงานจริงของนักเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำ แต่ยังไม่มากพอที่จะตัดสินใจสอน ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการพิจารณาที่ตรงประเด็น 4 ประเด็น ประเด็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความผิดพลาดใด ๆ ในการอ่านและการสะกดคำมี 2 ประการ คือ ประการแรก กลุ่มตัวอย่างความคิดพลาดในการอ่านและการสะกดคำ จำเป็นต้องมีมากที่จะเป็นตัวแทนของการพัฒนาความรู้เรื่องคำของนักเรียนได้ ประการที่สอง การวิเคราะห์ความผิดพลาด ซึ่งได้แก่ ความผิดพลาดจากงานทางภาษาศาสตร์ที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องพิจารณาระดับหน้าที่สำหรับประเภทของงานแต่ละประเภท และผลการวิเคราะห์ความผิดพลาด พบว่า นักเรียนได้ใช้การประสมประสานกลยุทธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งคำบอกใบ้ทางอักษวิธีให้อ่านและสะกดคำด้วย

บอล (Ball, 2003 : 1171-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับ (การถอดรหัสและการสะกดคำ) ที่ต่ำกว่ากับระดับ (ความเข้าใจในการอ่านและการสร้างเรื่อง) ที่สูงกว่า ในการพัฒนาการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 และศึกษากระบวนการที่รองรับความรู้ความเข้าใจและภาษาหลายกระบวนการที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนได้ นอกจากนี้การศึกษารั้งนี้ ได้กล่าวถึงประเด็นเหล่านี้ ในขณะที่ประเด็นดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับนักเรียนที่ภาษาอังกฤษ

เป็นภาษาที่สอง (ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง) ชุมการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมเปิดเผยว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญไม่ก็ด้าน ระหว่างนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาแรก กับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง จากการวัด การอ่าน การเขียน และความรู้ความเข้าใจ อย่างไรก็ตามพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากการวัดความคล่องแคล่วทางภาษาพูดในนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาแรกมากกว่า เมื่อวิเคราะห์พหุคูณต่อไปเพื่อศึกษาการรองรับกระบวนการทางความรู้ความเข้าใจ และภาษา ซึ่งพยากรณ์ การพัฒนาการอ่านและการเขียน พบว่า ส่วนประกอบของความสามารถในความรู้ความเข้าใจ พยากรณ์ความแปรปรวนได้มากที่สุด ในทักษะการถอดรหัสและการสะกดคำในระดับที่ต่ำกว่า และส่วนประกอบของความคล่องแคล่วทางภาษาพูดพยากรณ์ความแปรปรวนได้มากที่สุด ในทักษะความเข้าใจในการอ่าน และทักษะการสร้างเรื่อง ผลเหล่านี้มีข้อชี้แนะที่สำคัญสำหรับการประเมินและการเขียนโปรแกรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

เพียร์ส (Pierce. 2003 : 1967-A) ได้ศึกษาประเด็นใหญ่ที่ได้การกันต่อไป มีความมุ่งหมายเพื่อกำหนดขอบเขตที่การเขียนทุกวันในชั้นอนุบาลมีอิทธิพลต่อการพัฒนา การสะกดคำ และการเรียงอ่านที่ประดิษฐ์ขึ้นมา ครูจำนวน 5 คน ทำเป็นตัวอย่างการเขียน ให้กับเด็กชั้นอนุบาลจำนวน 78 คน ที่เขียนทุกวันหรือเกือบทุกวันเป็นเวลา 20 สัปดาห์ เด็กกลุ่มทดลองมี 51 คน กลุ่มควบคุมมี 27 คน ซึ่งได้รับการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้แบบศึกษาการสังเกต ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรูปแบบผสมบ่งชี้ว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองในภาระงานการเขียนตามคำบอก และการทดสอบการเขียน ผลจากการทดสอบตามสัดส่วนพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในระดับ การอ่านของกลุ่มควบคุมจากการทดสอบก่อนการทดลองถึงการทดสอบหลังการทดลอง ผลของกลุ่มทดลองจากการทดสอบก่อนถึงหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน ในตอน สิ้นสุดชั้นอนุบาล 82.35% อ่านหนังสือได้ การศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่าตัวนักเรียนชั้นอนุบาลได้รับการส่งเสริมให้เขียนทุกวัน และใช้การสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นจะมีความเป็นไปได้มากขึ้นที่ นักเรียนจะเข้าสู่การอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้

ชาล์แนล (Scharnagl. 2005 : 2963-A) ได้ศึกษาผลกระทบของรูปแบบการสอน โดยวิธีการทำแบบฝึกทดสอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อทำการทดสอบทฤษฎีซึ่งจะส่งผลในการเพิ่มคะแนนในแบบทดสอบด้านการอ่าน ทั้งแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน

แบบเพิ่มการฝึกทักษะโดยใช้แบบทดสอบ กับนักเรียนในกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบเพิ่มการฝึกทักษะโดยใช้แบบทดสอบ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนเกรด 3 ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาประจำหมู่บ้านในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐจอร์เจีย จำนวน 15 คน ทั้งในกลุ่มทดลอง (ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบเพิ่มการฝึกทักษะโดยใช้แบบทดสอบ) และกลุ่มควบคุม (ไม่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบเพิ่มการฝึกทักษะโดยใช้แบบทดสอบ) ผลการศึกษาพบว่า การทดสอบทฤษฎีซึ่งส่งผลในการเพิ่มคะแนนในแบบทดสอบด้านการอ่าน ทั้งแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบเพิ่มการฝึกทักษะโดยใช้แบบทดสอบได้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ มากกว่านักเรียนในกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบเพิ่มการฝึกทักษะโดยใช้แบบทดสอบ

สรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนอ่านเขียนสะกดคำในภาษาไทยไม่ถูกต้อง เนื่องจากนักเรียนไม่ทราบความหมายของคำ ได้รับประสบการณ์มาผิด ไม่แม่นยำในหลักภาษา ใช้แนวเทียบผิดและเป็นคำที่ยาก ได้แก่ คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด คำที่มีหลายพยางค์ คำควบกล้ำ คำซ้อน ซึ่งสาเหตุและลักษณะคะแนนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสะกดคำภาษาไทยไม่ดีไปด้วย และการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญในการเรียนการสอน เพราะเป็นสื่อการสอนที่เด็กทำแล้วสนุกสนานและมีประสิทธิภาพทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นเป็นที่น่าพอใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

